בימת תיאטרון הבימה בידי השחקן **מישה אשרוב**.

שיא המרד על הקיין הוא במישפט הצבאי, המתרחש כתוצאה מכך שקפטן קוויג מקומם נגדו את אנשי ציוותו, בעריצותו ובהחלטותיו התמוהות במהלך המילחמה, עד שאנשי הצוות רואים בו פחדן מטורף.

קפטן קוויג הוא האב־טיפוס לקצין־הצבא, המנהל את יחידתו בהתאם להוראות הכתובות בספר, בחוסר תבונה בסיסי. המרד על הקיין מעמיד במיבחן את מיבנה הסמכות בצבא ומצייר דיוקן של קצין בלתי־אחראי, המצליח בימי שלום

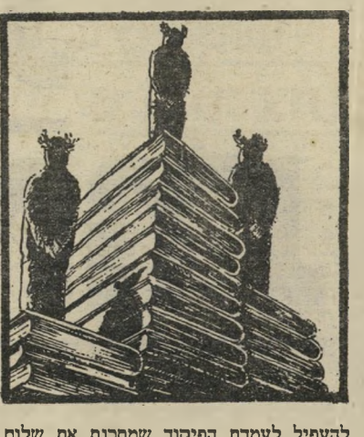

להעפיל לעמדת הפיקוד שמסכנת את שלום חייליו בימי מילחמה.

קיין, הקצין הראשון באוניה, הוא זה המערער על סמכות מפקדו ומעורר את הדראמה הימית, שהפכה נכס־צאן־ברזל של הספרות המילחמתית.

כל מי שאינו מוכן להסתפק בזכר מישחקו הנהדר של האמפרי בוגארט, בהתקפות הטירוף שלו, ובעיקר בשתי גולות הניקל שבידו במהלך המישפט — עשוי לגלות בקריאה ראשונה, או חוזרת, בהמרד על הקיין חוויה מרתקת.

סיפור מסוג אחר, ומתרבות מילחמתית שונה, הוא סיפורו של הסופר הצרפתי **סייאר בול**, הגשר על הנהר קוואי, הבוחן את נושא הדבקות במטרה בעת מילחמה, עד לכדי אבסורד, המעיד אולי על שיגעון.

זה סיפורם של חיילים שנשבו בידי היפאנים במהלך מלחמת־העולם השניה, שהיפאנים מעסיקים אותם בהנחת מסילת־ברזל למטרות המיל־חמה. יחידה של שבויים בריטיים מקימה חלק מאותה מסילה, את הגשר על הנהר קוואי.

בראש היחידה ניצב הקולונל **ניקולסון**, שבגירסה הקולנועית של הספר גולם בידי השחקן **אלק גינס**. קולונל ניקולסון כופה על אנשיו הקמה מושלמת של הגשר, למרות מצבם כשבויי־מילחמה, בו ומנית יוצאת יחידה בריטית אחרת, שמשימתה להרוס את הגשר.

הגשר על הנהר קוואי הוא רומן של ניגודים ושל עימות מחד, ושל ניסיון, המועד לכישלון, לשמור על שפיות־דעת במהלך השבי והמילחמה, מאידך.

סעם שאלתי מרשל־אוויר מה דעתו על אנשי טייסת 617. אחרי הירהור מה, אמר: אני מניח כי הם היו שווים עשר טייסות אחרות. ולאחר מכן הוסיף: לא, גם זה אינו מדוייק, עשר טייסות אחרות לא היו מסוגלות לבצע את אשר אלה עשו — כך כתוב על הדש האחורי של עטיפת הספר פורצי הסכרים מאת **פול בריקהיל**, בתרגומו של **אריה חשביה**. פורצי הסכרים הוא מיסמך־מילחמה אמיתי, אודות טייסת 617, הנחשב אחת מעלילות האמת של מילחמת־העולם השניה.

זה סיפורה של טייסת, שהוקמה בראשית 1943 לצורך משימה קרבית אחת ויחידה: פריצת הסכרים הגדולים על הנהרות מונה ואיידר, שהם מקורות המים העיקריים לליבה התעשייתי של גרמניה, חבל הרוהר.

בפורצי הסכרים מובא לא רק הווי־החיים של טייסת אחת ויוצאת־דופן של חיל־האוויר הבריטי בימי הקרב על בריטניה, על אותם בודדים, שכה רבים חבים להם. כמאמר **וינסטון צ'רצ'יל**, זה גם סיפורם של המדענים, שמצאו את העיקרון הנדיר והיוצא־דופן של יצירת פצצות מיוחדות שיש בכוחן להפציץ סכרים אלה ולהביא לשיתוקה של התעשיה הגרמנית־נאצית.

פורצי הסכרים חושף לפני הקוראים גם מעט מאותו עולם שונה של אנשי הטייסות, קודם לעידן מטוסי־הסילון, אל אותו רגע נפלא ומרתק, שבו הוטלו פצצות־המחץ על הסכרים והלאה, על אוניות־המערכה הגרמניות האחרונות.

הסופר ממוצא יהודי אמריקאי **ארווין שו**, שנפטר רק לפני שבועות אחדים, עשה לעצמו שם עולמי כאשר פירסם את סיפרו כפירי אריות, אחד מסיפורי־המילחמה האנושיים ביותר בכל הזמנים. ספר שבגירסתו הקולנועית גילם **מארלון ברנדו** את דמותו של הקצין הגרמני **בריסטיאן**, הניצב בצד האחר של קווי־האש, מול הצעיר היהודי־אמריקאי **נוח אקרמן**, (אותו גילם השחקן **מונטגומרי קליפט**).

עלילת כפירי אריות מתחילה ב־1938, כאשר היא פורשת דיוקני־עומק של גיבורי הרומן הזה, ערב מילחמת־העולם, תוך גיוסם, חייהם כפרטים וכאורחים, והפיכתם למכונות־לחימה, באותה מילחמת בני אור בבני חושך.

במשך יותר מ־500 עמודים של תיאורים מרתקים ממילחמת־העולם השניה, מוליך ארווין שו את הקורא במתח רב עד לאותה תקרית, של רגע אחרון של המילחמה, שבה נהרגים נוח אקרמן וכריסטיאן, בקרב אישי חסר־תוחלת.

תיאור אחר ממילחמת־העולם השניה מביא **ניקולאס מונסארט** בסיפורו הים האכזר, בתרגום **ב. מסר**, ספר, שאף הוא זכה לגירסה קולנועית מפוארת.

הים האכזר הוא סיפור המערכה שהתנהלה באוקיאנוס האטלנטי, כאשר אירופה הנצורה משוועת לאספקה, ציוד ותיגבורת מארצות־הברית. באוקיאנוס זה עברו שיירות, שיירות של אוניות־אספקה, מלוות באוניות משחית ומיל־חמה. מול שיירות אלה יצאו הצוללות הגרמניות, שפגעו באוניות הללו בלא רחם.

ניקולאס מונסרט מביא את סיפורן של אוניות הצי המלכותי הבריטי, בין השנים 1939 ועד תום מילחמת־העולם, בתיאור שהוא מהמרתקים ש־נכתבו אי־פעם לקרבות ים, תוך תיאור דיוקנם של זאבי־הים הבריטיים שניהלו מילחמה אכזרית זו באורכים לכלותם.

האחרון במילחמונים הוא סיפרו של הסופר הצרפתי **ז'אן לארטגי**, הצנטוריונים, שתורגם לעברית בידי הסופר **יהושוע קנז**.

הצנטוריונים הוא סיפור מילחמותיה של

צרפת, אחרי תום מילחמת־העולם השניה, מיל־חמות הודו־סין ואלג'יריה. הצנטוריונים הם אותם לוחמים מיקצועיים צרפתיים, החיים למען ה־אימפריה הצרפתית שאינה עוד.

הצנטוריונים, במהדורתו העברית המחורשת, הוא ספר של מוסר ללוחם הישראלי בלבנון, לוחם המנהל קרב־מאסף, מול שיטות־לוחמה שאין לו כל פיתרון כנגדן, לוחם, הנלחם מול רעיונות שהוא אינו מבין אותם, במילחמה מיותרת.

ההשלכות של מילחמת־העצמאות האלג'רית כמקבילה למאבקם של הפלסטינים, עשויות להעניק לקוראי הצנטוריונים חומר־מחשבה מרהיב, בעת השיירות הצבאי בהרי הלבנון, מול מילכודי הצד של השיעים והפלסטינים.

הצנטוריונים הוא ספר־מילחמה מומלץ,

שהקוראים בו עשויים להשתכנע כי הם משתת־פים במילחמה מיותרת בלבנון.

מדע בידיוני

מכונת־החלל

גם במהלך השנה החולפת המשיכו לראות־אור תרגומים רבים של סיפורי מדע־בידיוני בעברית. אחד מספרי המד"ב היה עולם המכשפות, מאת **אנדרה נורטון**, שראה־אור בהוצאת עם עובד, בתרגום **דורי לנדס**. נורטון, המשלבת בספריה טכנולוגיה ופנטסיה תוך כדי יצירת עולמות אחרים, מביאה את סיפורו של **סיימון טרנארת**, איש צבא ותיק, המצוי במנוסה מתמדת, הנעתר להצעתו המוזרה של **ד"ר סטרינויס**, לעבור מבעד "לשער־אבן קדום ומיסתורי, לעולם אחר, עולם המכשפות. זהו ספר־הפתיחה לסידרת תולדותיה של ממלכת אסטקרפ.

איזק אסימוב הוא מוותיקי מחברי המד"ב. בחודש שעבר פירסמה הוצאת מסדה חלק רביעי של סידרת המוסד של **אסימוב**, תחת הכותרת פאתי המוסד . סידרת המוסד היא ניסיון של שיחזור תולדות המין האנושי מבעד להשתק־פותם בחלל החיצון, עם מידה לא מבוטלת של פארודיה. סידרת המוסד נחשבת אחד התיאורים הקלאסיים של סיפורת המד"ב.

סיפור פאתי המוסד מביא את עולם הניגו־דים, את העוצמה המנטאלית, ובעיקר היכולת לשלוט, במאבקים שבין המוסד הראשון למוסד האחר, כאשר אנשי פאתי המוסד ניחנו בכוח לשלוט במנוחי ספינות־החלל.

עוד מחבר ותיק של סיפרי מדע־בדיוני הוא **רוברט היינלין**, שסיפרו, הדלת המוליכה אל הקיץ, ראה־אור בהוצאת עם עובד. בספר מובא סיפורו של מהנדס אלקטרוניקה, אביה של המצאה גאונית, המסולק באופן מתוחכם בידי שותפיו. הם מרדימים אותו ומקפיאים אותו למשך עשרות שנים. כאשר הוא מתעורר, לפתע, בשנת 2000, הוא מגלה כי ניתן בינתיים בתכונה המאפשרת לו להזיז את מחוגי־הזמן קדימה ואחורה, תכונה המאפשרת לו לשוב אחורנית ולנקום את נקמתו בשותפיו.

ספר נוסף שראה־אור בסידרת המד"ב המעולה של עם עובד הוא סיפורו של **אלכסי פאנשין**, טקסי בגרות. בספר זה מובא סיפורן של שבע ספינות ענקיות, הצולחות את מרחבי החלל, כשהן מהוות עולם בפני עצמו, עולם המיושב באנשים המחפשים אחר מקומם ביקום והמסרבים להתיישב באחת ממושבות־הכוכבים הקיימות.

זה סיפורו של המדען, השואף להגיע אל סוד־היקום ולשלוט בסוד־היצירה, סוד נתינת־החיים. זה סיפורו של המדען, החותר להקים מתוך שיירי גוויות מיפלצת חיה, היוצאת למסע־ניקמתה.

אלא שהתרגום הלקוי של הגברת ברעם פוגם רבות באפשרויות הקריאה של פרנקנשטיין. פגימות התרגום מתחילות כבר בעמוד הראשון, בכותרת, המנחה לעיר בשם סנט פיטסבורג, בעוד שבמקור, כותבת מארי שלי על סנט פטר־סבורג שברוסיה, ולא פיטסבורג שבארצות־הברית.

אך גם בגירסה העברית המסורסת של פרנקנ־שטיין ישנה מספיק זוועה כדי לעורר סמרמורות וצמרמורות עד אין קץ.

העולמות ומכונת הזמן, שפריסט משכיל להפכה למרתקת ביותר.

זוועונים

פרנקנשטיין ושות'

אחרי מיתקפת סיפרי המדע הבידיוני וסיפרי המתח, הבילוש והריגול למיניהם, הגיעה, מן הסתם, שעת תרגומם של סיפרי־הזוועה לעברית.

הוצאת אלישר הירושלמית, שפירסמה את דרקולה, היא ההוצאה שנטלה על עצמה לגאול שטח זה של ספרות, בתרגום לעברית, אם כי רמות התרגום אינו תמיד מהמעולות ביותר.

הרעב, מאת **ויטלי שטרייבר**, הוקרן ב־גירסתו הקולנועית רק באחרונה בבתי־הקולנוע בישראל. ספר זה נחשב למילה האחרונה בגושא ספרות־הערפדים הבינלאומית.

זה סיפורם של שני בני־זוג ערפדים, המתארים את חיי הערפדים, מאז ימי האימפריה הרומית ועד לימינו, ימי ניו־יורק של שנות ה־70.

עולמם של הערפדים, העומד להתגלות בידי **ד"ר שרה רוברטס**, מאיים על אופני וסיגנון הקיום שלהם, ורק ברגע האחרון מצליחים לשעבדה למזון הדמים. ספר מאוד לא מומלץ לחולי־לב, ולאנשים בעלי נטיה להיבהל.

ספר נוסף מאת ויטלי שטרייבר הוא איש הזאב, שבו מוצג סוג נוסף של מחפש דמים, אנשי־הזאב התרים ומחפשים ברחובות שוממים אחר טרפם... האדם. צמד של שוטרים בעיר ניו־יורק, הוא קשוח והיא יפהפיה, יוצאים למירדף עקשני בעיקבות אנשי־הזאב, ובמקביל, יוצאים אנשי הזאב למירדף אחר רודפיהם. ספר מעורר צמרמורת של פחד, למי שמוכן להסתכן.

במסווה של רומן־אהבה מובא התרגום העברי של הספר כללי המישחק מאת **אלין רודיק**, ספר שהוא אנטי־רומן־אהבה, סיפורם של בני־זוג, שבאו באהבה מאוחרת, שכתוצאה ממנה נולד להם תינוק/ת אנדרוגינוס, ההופך/ת את חייהם לזוועה, עד שהם מסתגלים למצב חדש זה. במקביל, אכן מתנהל רומן־אהבה בין ידידי אותו זוג מוזר זה, ובין בנם/בתם.

ראשית הקלאסיקה של הזוועונים הוא סיפרה הקלאסי של **מארי וו. שלי**, פרנקנשטיין או: פרומותיאוס המודרני, שאף הוא ראה אור בהוצאת אלישר. בתרגומה של **אירים ברעם**, שעשתה בתרגום כבתוך שלה.

מאת דן טומר